

Perennoilla voidaan toteuttaa helppohoitoinen kukkiva piha ja omenapuun aluskin saadaan tuottamaan satoa.

Kallionauhus (Kuva 3)

Pihaa rakennettaessa tulee monelle eteen uusi ongelma: Mitä muita kasveja voidaan puutarhaan istuttaa omenapuun ja orapihlajaidan lisäksi?

Kiveyksiiä, sorakäytäviä ja nurmikkoa voidaan nykyään pitää vakioratkaisuina, samoin omenapuita ja marjapensaita. Keskeisille paikoille ruukkuihin ja istutusaltaisiin sopivat vuosittain uudestaan istutettavat kesäkukat. Ne ovatkin yleensä puutarhan värikkäimpiä elementtejä kevästä syksyyn. Ongelmana niissä on jatkuva hoidon tarve. Kaste-lua, lannoitusta ja kuihtuneiden kukkien nyppimistä riittää koko kesän ajan.

Perennoilla on etunsa

Perennapenkkiä avulla saadaan pihasta tyylikäs ja puutarhamainen huomattavasti kesäkukkia vähemmällä hoidolla, kun lajit valitaan oikein kyseiselle paikalle. Perennoissa on monia huomattavia etuja verrattuna puihin ja pensaisiin. Niitä voidaan mm. siirtää ilman huomattavaa haittaa. Kokeilunhalu onkin parempi suunnata perennoihin kuin puuvartisiin kasveihin.

Uutta perennapenkkiä perustettaessa on muistettava käyttää puhdasta multaa koko kasvualustan syvyydeltä. Käytännössä hyvään lopputulokseen päästään vain tunnetun valmistajan tuottamalla ostomullalla. Eräät mullan toimittajat mainostavat erillisenä tuotteenaan valmista perennamultaa, joka sopii normaalien ja kosteiden kasvupaikkojen peren-

noille. Useimmille perennoille riittää kasvialustasyvyudeksi 30 – 40 cm.

Peittävät kasvit

Jokaiselle perennapenkin omistajalle tulee aikaa myöten kitkeminen ja reunojen kanttaus tutuksi. Kemiällisiä rikkakasvitorjunta-aineita ei voida yleensä käyttää. Täysin kokonaan kitkemisestä ei päästä eroon, mutta sen määrää voidaan huomattavasti supistaa käyttämällä tehokkaasti maanpinnan peittäviä kasveja.

Voimakasvuiset ja suurilehtiset perennat peittävät nopeasti maanpinnan ja valtaavat alueen itselleen jo ensimmäisen vuoden aikana. Tavallisimmista matalimmista lajeista mainittakoon vuorenkilvet (Bergenia kuva 1), kuunilijat (Hosta), taponlehti (Asarum europaeum) sekä pik-kutalvio (Vinca minor).

Edellä mainittujen kasvien lehdet ovat kuunilijoja lukuun ottamatta ikivihreitä. Kuunilijan lehdet ovat monen mielestä kaikkein tyylikkäämpiä, kunhan ne sieltä mulloksesta suostuisivat ensin nousemaan. Etelä-Suomen varjoisilla pihloilla voi kestää jopa kesäkuun ensimmäiselle viikolle asti, ennen kuin sen ensimmäiset versot ilmestyvät näkyviin.

Hiukan oudompina, mutta erittäin nopeasti leviäviä matalia perennoita ovat mm. erilaiset kurjenpolvet (Geranium), tellima (Tellima grandiflora), tiarella (Tiarella cordifolia), varjossa viihtyvä tarhavarjohiippa (Epimedium x rubrum) sekä jättipoimulehti (Alchemilla mollis kuva 2). Etenkin tellimaa soisi näkevän huomattavasti nykyistä enemmän. Se on parhaimpia ja varmin-pia maanpeitekasveja mitä erilaisimpiin olosuhteisiin. Sen vaatimattomat kukat ovat hienon lehdokintuoksuiset.

Kukkivat perennat

Suuremmille, yli 1 400 m², tonteille kannattaa istuttaa korkeampia perennoja rikkaruohoja tukahduttamaan. Tällaisia ovat mm. useimmat nauhukset (Ligularia kuva 3), erilaiset tatarlajit (Aconogonon, Fallopia) ja eräät Bistorta-suvun lajit. Lisäksi kannattaa suosia huisku-unikkoa (Macleya cordata), ruttojuuria (Petasites), isohirvenjuurta (Inula helenium) sekä siperianampiaisyrttiä (Drakokephalum sibiricum kuva 4).

Kaikkein keskeisimmille alueille kannattaa istuttaa komeammin kukkivia ryhmäperennoja. Kookkaita, helppohoitaisia ryhmäperennoja ovat mm. jaloangervot (Astilbe), ukonhatut (Aconitum)

ja syysasteri (Aster novi-belgii). Etenkin jaloangervot ovat tulleet tutuiksi useimmille alan harrastajille. Upean kukinnon kruunaa tyylikäs ja terve lehdistö. Jaloangervo on koristeellinen myös talvella, koska sen tuleentuneen versoston voi jättää keväiseen saakka penkkiin ”talventörröt-täjäksi”

Vähemmän tunnettuja suosittel-tavia ryhmäperennoja ovat esim. kellopeipit (Physostegia). Kellopeippi kukkii koko syyskesän ja sillä on voimakas maanalainen juuristo, kuten matalammilla maanpeiteperennoilla. Rikkaruohontorjuntaan tämä kasvi soveltuu mainiosti, ja se tuo korkeutensa ansiosta toivottua vaihtelua matalampaan mattokasvustoon. Kellopeipin lajikkeista ”ALBA” ja ”SCHNEEKRONE” ovat puhtaanvalkoisia, ”ROSAVIOLETT” vaalean lilarosa sekä ”BOUQUET ROSA” ruusunpunainen. Heino Rasimus mainitsee perennaop-paassaan tämän viimeisen olevan parhaan kaikista.

Omenapuun altakin satoa

Omenapuun alle perinteisiä vaihtoetoja ovat nurmikko, mullos tai 8 – 10 cm kerros havupuunkuoriketta. Tyylikkään ratkaisu on mielestäni käyttää jotain matalaa maanpeiteperennaa, ja

Jätipoimulehti (Kuva 2)

helppohoitoinen piha

koska omenatarhasta poimitaan hedelmiä, voisi aluskasvillisuuskin tuottaa satoa.

Tehokkaimpia leviämään ovat erilaiset mansikat. Tarha-ahomansikka (*Fragaria vesca* "MINJA") kasvaa rehevästi ja leviää nopeasti rönsyillään puiden ympärille. Minjan ensimmäiset marjat kypsyvät heinäkuun alussa ja muistuttavat maultaan ahomansikkaa. Ukkomansikka (*Fragaria moschata*) on myös tehokas maanpeittäjä, mutta sadon saaminen siitä on huomattavasti epävarmempaa.

Toinen mielenkiintoinen maanpeitekasvi on mesimarja (*Rubus arcticus*). Sille parhaat kasvupaikat löytyvät enemmän kosteutta pidättäviltä turve- ja moreenimailta. Mesimarjallekaan ei tarvitse tehdä omaa penkkiä puutarhaan, vaan sitä kannattaa kasvattaa peittokasvina esim. alppiruusuryhmässä tai havupensaiden ym. pensaiden juurella puolivarjoisessa paikassa.

Mesimarjan pääsato alkaa valmistua heinä-elokuussa, mutta kukintaa ja marjojen kypsymistä jatkuu aina syyspakkasiin saakka. Jotta marjoja saataisiin, täytyy istuttaa samanaikaisesti useita eri lajikkeita. Vanhoja tunnettuja lajikkeita ovat "MESPI" ja "PIMA" ja uusia kokeilemisen arvoisia "MARIKA", "MUURUSKA" ja "ELPEE".

Erittäin pitkään kukkivia perennoja:

<i>Achillea millefolium</i>	-	siankärsämö
<i>Anaphalis margaritacea</i>	-	helminukkajäkärä
<i>Astrantia major</i>	-	isotähtiputki
<i>Corydalis lutea</i>	-	keltakiurunkannus
<i>Dicentra formosa</i> "Luxuriant"	-	purppurasydän
<i>Nepeta x faassenii</i>	-	mirrinminttu
<i>Physostegia virginiana</i>	-	kellopeippi
<i>Sedum</i> "HERBTSFREUDE"	-	komeamaksaruoho

Siperianampiaisyrtti (Kuva 4)

Soikkovuorenkilpi (Kuva 1)

